

19.4.2001

1312/4/98

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mirja Tamminen

PÄÄTÖS KANTELUUN YLEISTIETOIMITUSTA YM. KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 12.6.1998 päivätyyn kantelukirjoituksen, joka koskee Immulan paikallistien 11173 parantamista Lohjalla sekä siihen liittyvää yleistietoimitusta nro 214 136-5. Tietoimituksessa oli määrätty korvaukset muun muassa alueista, jotka oli otettu tieoikeuksin A:n omistamasta tilasta Lohjan kunnan Laakspohjan kylässä.

A arvostelee toimitusmiesten ja Etelä-Suomen maa- ja metsätalouden sekä Uudenmaan tiepiirin menettelyä asiassa seuraavasti.

3. *Korvausten takaisinperintä.* Tiepiiri ilmoitti 19.5.1998, että se perii A:lta takaisin korkoineen korvauksen, joka hänelle oli ehditty maksaa Etelä-Suomen maa- ja metsätalouden tuomiolla palautetusta alueesta. Selvitystä siitä, mihin takaisinperittävälle korvaukselle määrätty 10 prosentin viivästyskorko perustui, ei ollut esitetty.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta on hankittu selvitystä Uudenmaan tiepiiristä ja Tielaitoksen keskushallinnosta. Selvitykset ovat tämän päätöksen liitteinä siltä osin kuin niitä ei ole aikaisemmin annettu kantelijalle tiedoksi.

A on kommentoinut Uudenmaan tiepiirin ja Tielaitoksen keskushallinnon selvityksiä 20.8.2000 päivätyssä lisäkirjoituksessaan.

3 RATKAISU

3.3 Korvauksen takaisinperintä

Tapahtumat

Yleistietoimituksessa lunastettiin A:n vaatimuksesta hänen tilastaan paikallistien ja rautatien väliin jäänyt maa-alue. Etelä-Suomen maa- ja metsätalouden ministeriö teki 29.12.1997 toimitusasiakirjoihin maa- ja metsätalouden tuomion mukaiset korjaukset.

Uudenmaan tiepiiri oli suorittanut 30.5.1997 A:lle yleistietoimituksessa määrätyn maapohjakorvauksen 6694 markkaa korkoineen. Tähän oli sisällytetty myös korvaus maa- ja metsätalouden tuomiolla 17.4.1997 palautetusta maa-alueesta.

Tiepiiri ryhtyi sittemmin toimiin liikaa maksetun korvauksen takaisinperimiseksi. Tiepiirin A:lle 19.5.1998 lähettämän laskun mukaan takaisin perittävä korvauksen määrä oli ajalta 1.12.1994-17.4.1997 laskettuine 6 prosentin korkoineen yhteensä 2249,10 markkaa, laskun eräpäivä 9.6.1998 sekä *"yliaikakorko 10 prosenttia"*.

Korvaus annettiin perittäväksi ulosottoin, koska korvausta ei maksettu takaisin maksukehotuksista huolimatta. A:lta ulosmitattu saatava oli yhteensä 3045,10 markkaa, johon sisältyi 10 %:n mukaan laskettu viivästyskorko 496,05 markkaa ajalta 10.6.1998-17.7.2000 sekä ulosottomaksu 300 markkaa.

Oikeushjeet

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen yleisistä teistä annetun lain 80 §:n 4 momentin (kumottu lailla 15.5.1998/342) mukaan korvauksen saaja oli velvollinen palauttamaan liikaa saamansa määrän ennakkokorvauksen maksamispäivästä luettavine *kuuden prosentin vuotuisine korkoineen*, jos korvaukseen oikeutetulle havaittiin maksetun ennakkokorvausta enemmän kuin mitä hänelle oli korvauksena tuleva. Näiden perimisestä oli voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin oli säädetty.

Verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetun lain (367/61) 8 §:n mukaan se, joka katsoo, että vero, leimaverot lukuun ottamatta, tai muu saaminen on määrätty tai maksuunpantua lakia virheellisesti soveltaen taikka että asiaa käsiteltäessä on tapahtunut erehdys tai menettelyvirhe, jonka voidaan otaksua vaikuttaneen asian ratkaisuun, saa siitä tehdä perustevalituksen. Saman lain 12 §:n säännösten mukaan perustevalitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantua.

Kannanotto

Uudenmaan tiepiiri suoritti 30.5.1997 A:lle korvauksen myös maa-alueesta, jonka Etelä-Suomen maa- ja metsätalouden ministeriö oli palauttanut A:lle tuomiollaan 17.4.1997. Näin ollen tiepiirillä oli oikeus ryhtyä toimenpiteisiin perusteettomasti maksetun korvauksen takaisinperimiseksi.

Uudenmaan tiepiiri on minulle toimittamassaan selvityksessä katsonut, että liikaa maksettu maapohjakorvaus ja sille ajalta 1.12.1994-17.4.1997 maksettu korko tuli periä takaisin. Tielaitoksen keskushallinnon lausunnon mukaan maksettavaksi vaadittu 10 %:n viivästyskorko on perustunut Suomen Pankin ilmoitukseen vahvistetusta viitekorosta ja viivästyskorosta. Tiepiirin

mukaantässä tapauksessa tulisi kuitenkin harkita, voitaisiinko viivästyskorkovaatimuksesta luopua.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Oikeusasiamiehellä ei ole toimivaltaa ratkaista osapuolia sitovasti sitä, voitiinko takaisinperintä suorittaa yleisistä teistä annetun lain 80 §:n 4 momentin nojalla ja oliko korvauksen takaisinperintä muutoin suoritettu lainmukaisesti. Tämän kysymyksen ratkaisemiseksi A:lla on edelleenkin mahdollisuus tehdä asiassa perustevalitus Helsingin hallinto-oikeudelle, mikäli hän pitää sitä tarpeellisena.

Yleisistä teistä annetun lain 80 §:n 4 momentin mukaan korvauksen saaja oli velvollinen palauttamaan liikaa saamansa määrän ennakkokorvauksen maksamispäivästä luettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen. Lainkohtaan ei sisältynyt säännöstä viivästyskorosta. Myöskään korkolakia (633/82) ei sen 1 §:n 2 momentin kohdan mukaan sovelleta julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen. Näin ollen totean omana käsityksenäni, että Tielaitos ei ole voinut esittämillään perusteilla vaatia palautettavalle määrälle maksettavaksi yli kuuden prosentin suuruista korkoa.

4

TOIMENPITEET

Edellä kerrotun perusteella esitän Uudenmaan tiepiirin harkittavaksi, tulisiko ulosottoihin peritty viivästyskorko tai osa siitä palauttaa A:lle.

Mielestäni tiepiirin tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että korvauksen maksaminen perusteettomasti A:lle olisi alun perin saatettu välttää Uudenmaan tiepiirin toimin. Tiepiirin edustaja oli ollut läsnä 17.4.1997 pidetyssä maa- ja metsätalouden istunnossa, mutta tieto lunastuksen kumoamisesta ei kuitenkaan ollut kulkenut tiepiirissä korvausten maksajille. Korvaus palautetusta maa-alueesta maksettiin vielä noin 1½ kuukautta maa- ja metsätalouden tuomion jälkeen.

Tässä tarkoituksessa lähetän Uudenmaan tiepiirille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Samalla pyydän Uudenmaan tiepiiriä ilmoittamaan minulle kuluvan vuoden kesäkuun loppuun mennessä, onko asia otettu käsiteltäväksi ja mihin ratkaisuun siinä on päädytty.

Jäljennös tästä päätöksestäni lähetetään tiedoksi myös Tiehallinnon keskushallinnolle. Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.